

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας
στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

**Ετήσια Έκθεση της Α.Δ.Ι.Π.Π.Δ.Ε. για την
Ποιότητα της Πρωτοβάθμιας και
Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
2014-2015**

ΑΘΗΝΑ 2015

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ηλίας Ματσαγγούρας

Ομότιμος Καθηγητής Ε.Κ.Π.Α.

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Σωτήριος Γκλαβάς

Πρόεδρος Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΛΗ

Ανδρεαδάκης Νικόλαος

Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Δρ. Κωνσταντίνος Αποστολόπουλος

Σχολικός Σύμβουλος Φυσικών Επιστημών, Περιφέρεια Αττικής

Δρ. Χριστίνα Παπαζήση

Σχολική Σύμβουλος Φυσικών Επιστημών, Περιφέρεια Αττικής

Δρ. Ιωάννης Ρουσσάκης

Σύμβουλος Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δρ. Νικόλαος Σαλτερής

Επίτιμος Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα Ετήσια Έκθεση της Αρχής Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Α.Δι.Π.Π.Δ.Ε.) για την ποιότητα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αναφέρεται στη χρονική περίοδο μεταξύ Μαΐου 2014 - Μαΐου 2015 και αποτελεί συνέχεια μικρότερης έκτασης εκθέσεων/ενημερώσεων που υποβλήθηκαν από την Α.Δι.Π.Π.Δ.Ε. στον Υπουργό Παιδείας με τα υπ' αριθμ. 52/2-02-2015 και 106/18-03-2015 έγγραφα.

Η Έκθεση αυτή προέκυψε μέσα από πέντε (5) συνεδριάσεις του Συμβουλίου της Αρχής που πραγματοποιήθηκαν κατά το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουλίου 2015.

Η παρούσα έκθεση υποβάλλεται στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων και τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 4142/2013.

Ο Πρόεδρος της Α.Δι.Π.Π.Δ.Ε.

Ηλίας Ματσαγγούρας

Ομότιμος Καθηγητής

Αθήνα 2015

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε., 2014-2015	6
1.1 Σκοπός και αρμοδιότητες της Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε.	6
1.2. Επιλογή Προέδρου και Μελών Διοικητικού Συμβουλίου	7
1.3. Στέγαση και εξοπλισμός	8
1.4. Κόστος λειτουργίας της Αρχής	9
1.5. Στελέχωση της Αρχής και οργανόγραμμα.....	9
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε. ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ.....	11
2.1. Εκκίνηση λειτουργίας της Αρχής	11
2.2. Μεταξιολογικές κρίσεις σχετικά με το πλαίσιο και τις διαδικασίες αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και το περιβάλλον εφαρμογής τους.....	12
2.2.1 Νομοθετικό Πλαίσιο Αξιολόγησης	12
2.2.2 Η στάση της εκπαιδευτικής κοινότητας προς τα νομοθετήματα της αξιολόγησης της σχολικής μονάδας και των εκπαιδευτικών	16
2.3. Μεταξιολογικές κρίσεις σχετικά με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών	19
2.4. Μεταξιολογικές κρίσεις σχετικά με τις ενστάσεις των στελεχών της εκπαίδευσης.....	21
2.5. Μεταξιολογικές κρίσεις σχετικά με τις Επιτροπές Αξιολόγησης Εκπαιδευτικού Έργου .	23
2.6. Μεταξιολογικές κρίσεις σχετικά με την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας	24
2.7. Η ανάπτυξη ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης δεδομένων....	25
2.8. Η εκπόνηση επιστημονικών μελετών	25
2.9. Η απόκτηση διαχειριστικής επάρκειας	26
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	27
3.1 Δυσκολίες που απορρέουν από την έλλειψη επαρκούς αριθμού αξιόπιστων δεικτών ..	27
3.2. Δυσκολίες που απορρέουν από τη μη υλοποίηση της εκπαιδευτικής αξιολόγησης	28
3.3 Δείκτες σχετικά με τη μαθητική διαρροή	29
ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	31
4. Συμπεράσματα - Προτάσεις	31

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα Έκθεση διαρθρώνεται σε τέσσερα μέρη ως εξής:

Στο **Πρώτο Μέρος** της Έκθεσης περιγράφονται τα οργανωτικά και λειτουργικά θέματα της Α.Δι.Π.Π.Δ.Ε. σχετικά με τη Διοίκηση, τη στελέχωση, το κόστος λειτουργίας της, την εξειδίκευση των στελεχών της σε σχετικά θέματα, καθώς και τις μελέτες που εκπονεί το επιστημονικό της προσωπικό.

Στο **Δεύτερο Μέρος** της Έκθεσης παρουσιάζεται το έργο που έχει υλοποιήσει η Α.Δι.Π.Π.Δ.Ε. από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα. Το έργο αυτό περιλαμβάνει και μια σειρά μεταξιολογικών αναλύσεων της αξιολόγησης των στελεχών της εκπαίδευσης (Περιφερειακών Διευθυντών, Προϊσταμένων Επιστημονικής Καθοδήγησης Π.Ε., Σχολικών Συμβούλων Π.Ε. και Δ.Ε. και Διευθυντών Εκπαίδευσης Π.Ε. και Δ.Ε.) κατά την πρώτη εφαρμογή από το Υπουργείο Παιδείας του υφισταμένου πλαισίου αξιολόγησης εκπαιδευτικών (Π.Δ.152/13), η οποία πραγματοποιήθηκε κατά την εξεταζόμενη περίοδο, καθώς και άλλα συναφή θέματα σχετικά με τις διάφορες διαστάσεις της εκπαιδευτικής αξιολόγησης.

Στο **Τρίτο Μέρος** της Έκθεσης σκιαγραφούνται οι δυσκολίες του εγχειρήματος της παρακολούθησης του εκπαιδευτικού έργου και αποτίμησης της ποιότητάς του στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση τόσο κατά το παρελθόν, όσο και κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

Στο **Τέταρτο Μέρος** περιγράφονται μια σειρά από προϋποθέσεις λειτουργίας της Αρχής, παρουσιάζονται τα σημαντικότερα συμπεράσματα σχετικά με τη λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κατά την εξεταζόμενη περίοδο και διατυπώνονται προτάσεις που, κατά την εκτίμηση της Αρχής, μπορούν να συμβάλουν στην διαμόρφωση ενός αποδεκτού από τον εκπαιδευτικό κόσμο πλαισίου αξιολόγησης, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα αποτύπωσης, αποτίμησης και βελτίωσης τόσο της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών όσο και του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση της χώρας μας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε., 2014-2015

1.1 Σκοπός και αρμοδιότητες της Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε.

Η Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε. σύμφωνα με το Ν.4142/2013, αποτελεί Ανεξάρτητη Αρχή επιφορτισμένη με τη διασφάλιση παροχής υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικού έργου στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Στο πλαίσιο της αποστολής της η Αρχή:

- α) Αξιολογεί την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου.
- β) Υποστηρίζει το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων στη βελτίωση του σχεδιασμού της εθνικής στρατηγικής για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με στόχο την επιτυχή μετάβαση των μαθητών από την προσχολική Αγωγή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και στη συνέχεια στη Δευτεροβάθμια και, τέλος, στη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, στη σταδιοδρομία και στη δια βίου μάθηση.

Προς τούτο ασκεί, κυρίως, τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Παρακολουθεί, μελετά και αξιολογεί την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής.
- Αξιολογεί την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου των σχολικών μονάδων και των λοιπών αποκεντρωμένων υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.
- Εποπτεύει τις διαδικασίες αξιολόγησης των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και τη σύνδεσή της με την επαγγελματική τους ανάπτυξη.
- Μεταξιολογεί τα συστήματα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών και εντοπίζει αδυναμίες και τρόπους αντιμετώπισής τους.
- Αποφαίνεται ως δευτεροβάθμιο όργανο επί των ενστάσεων των περιφερειακών διευθυντών εκπαίδευσης, των σχολικών συμβούλων και των

διευθυντών εκπαίδευσης κατά των εκθέσεων αξιολόγησής τους και μέσω των Επιτροπών Αξιολόγησης Εκπαιδευτικού Έργου (Ε.Α.Ε.Ε.), που εδρεύουν στις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης των Νομών της χώρας, αποφαινεται ως δευτεροβάθμιο όργανο για τις ενστάσεις των διευθυντών σχολικών μονάδων, εκπαιδευτικών δομών και εκπαιδευτικών.

- Γνωμοδοτεί ή εισηγείται, ύστερα από ερώτημα του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, ή αυτεπαγγέλτως, σχετικά με θέματα που άπτονται της αποστολής της.

Η ίδρυση Αρχής επιφορτισμένης με την αποτύπωση και την αποτίμηση, σε πανελλαδικό επίπεδο, του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση αποτελεί σημαντική καινοτομία για τη χώρα μας, όπως επισημάνθηκε και σε πρόσφατη έκθεση του ΟΟΣΑ (OECD, 2015, http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/education-policy-outlook-2015_9789264225442-en#page237). Δημιουργεί προϋποθέσεις και δυναμική διαμόρφωσης πιο αποτελεσματικών μεταρρυθμίσεων και εκπαιδευτικών αλλαγών, επειδή αυτές θα στηρίζονται σε πορίσματα που εξάγονται από την ανάλυση πανελλαδικών ερευνητικών δεδομένων σχετικά με την ποιότητα των διάφορων όψεων της λειτουργίας της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και όχι σε ερευνητικά δεδομένα μικρής εμβέλειας ή σε προσωπικές εκτιμήσεις ή στη μεταφορά «επιτυχημένων» ξένων προτύπων, όπως συνέβαινε τις τελευταίες δεκαετίες. Ως δευτεροβάθμιο όργανο εξέτασης και απόφασης συμβάλλει στην ενίσχυση της αξιοπιστίας και αντικειμενικότητας της αξιολογικής διαδικασίας καθώς και στη χρηστή διοίκηση. Επισημαίνεται ότι μέχρι τώρα, ελλείπει δευτεροβάθμιου οργάνου ενστάσεων, τα ίδια τα όργανα αξιολόγησης λειτουργούσαν και ως όργανα εκδίκασης ενστάσεων που υποβάλλονταν σχετικά με την αρχική τους αξιολόγηση.

1.2. Επιλογή Προέδρου και Μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Η επιλογή του Προέδρου και των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου έγινε με τις προβλεπόμενες διαδικασίες για την περίπτωση της Ανεξάρτητης Αρχής.

Τα μέλη του Δ.Σ. της Αρχής, πλην του προέδρου, που είναι αποκλειστικής απασχόλησης, δεν αμείβονται.

Προβλέπεται αποζημίωση πενήντα (50) ευρώ ανά συνεδρίαση και μέχρι έξι (6) συνεδριάσεις ετησίως, ήτοι μέχρι 300 ευρώ ανά μέλος Δ.Σ. ετησίως, παρόλο που το πολυσχιδές έργο της Αρχής απαιτεί πολύ μεγάλο αριθμό συνεδριάσεων ετησίως. Για παράδειγμα, κατά το 1^ο επτάμηνο λειτουργίας της Αρχής πραγματοποιήθηκαν τριάντα πέντε (35) πολύωρες συνεδριάσεις του Δ.Σ..

Επισημαίνεται ότι, κατά την εξεταζόμενη περίοδο, τα μέλη του Δ.Σ. της Α.Δι.Π.Π.Δ.Ε. αποποιήθηκαν την αμοιβή που τους αναλογούσε για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου. Επίσης, η Α.Δι.Π.Π.Δ.Ε. δεν διαχειρίζεται κονδύλια οποιουδήποτε χρηματοδοτούμενου ή συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος (λ.χ. Προγράμματος ΕΣΠΑ) και, επομένως, τα μέλη του Δ.Σ. δεν έχουν πρόσθετες απολαβές από τη διαχείριση τέτοιων κονδυλίων. Επειδή ο αριθμός των 6 προβλεπόμενων συνεδριάσεων είναι ελάχιστος σε σχέση με τη σημασία και τον ρόλο που καλείται να παίξει η Αρχή στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και δεν αποτυπώνει το έργο και τις υποχρεώσεις της, έχει ήδη υποβληθεί προς την προηγούμενη ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας το αίτημα για αύξηση του προβλεπόμενου αριθμού συνεδριάσεων, χωρίς ανάλογη αύξηση της αμοιβής των μελών στο Δ.Σ. ανά συνεδρίαση. Το εν λόγω αίτημα επανυποβάλλεται και προς τον Υπουργό κ. Ν. Φίλη.

1.3. Στέγαση και εξοπλισμός

Για την εξεταζόμενη περίοδο η Α.Δι.Π.Π.Δ.Ε. στεγάσθηκε σε δύο γραφεία, τα οποία βρίσκονται στα κτήρια του ΥΠ.Π.Ε.Θ. Είχε στη διάθεσή της πολύ περιορισμένο ψηφιακό εξοπλισμό και καταβάλλεται συστηματική προσπάθεια για βελτίωση της μηχανοργάνωσης της Αρχής. Στο πλαίσιο των δυνατοτήτων του προϋπολογισμού της Αρχής, διενεργήθηκαν πέντε διαγωνιστικές διαδικασίες και πραγματοποιήθηκε η προμήθεια του ακόλουθου τεχνολογικού εξοπλισμού: Πέντε υπολογιστές γραφείου, δυο υπολογιστές laptop, δυο εκτυπωτές laser, μια συσκευή φαξ, μια web κάμερα και τόνερ για τους εκτυπωτές. Επίσης, αποκτήθηκαν λογαριασμοί email για

τα μέλη του Δ.Σ. και τα στελέχη της Αρχής καθώς και domain name για τη φιλοξενία της ιστοσελίδας της Αρχής.

1.4. Κόστος λειτουργίας της Αρχής

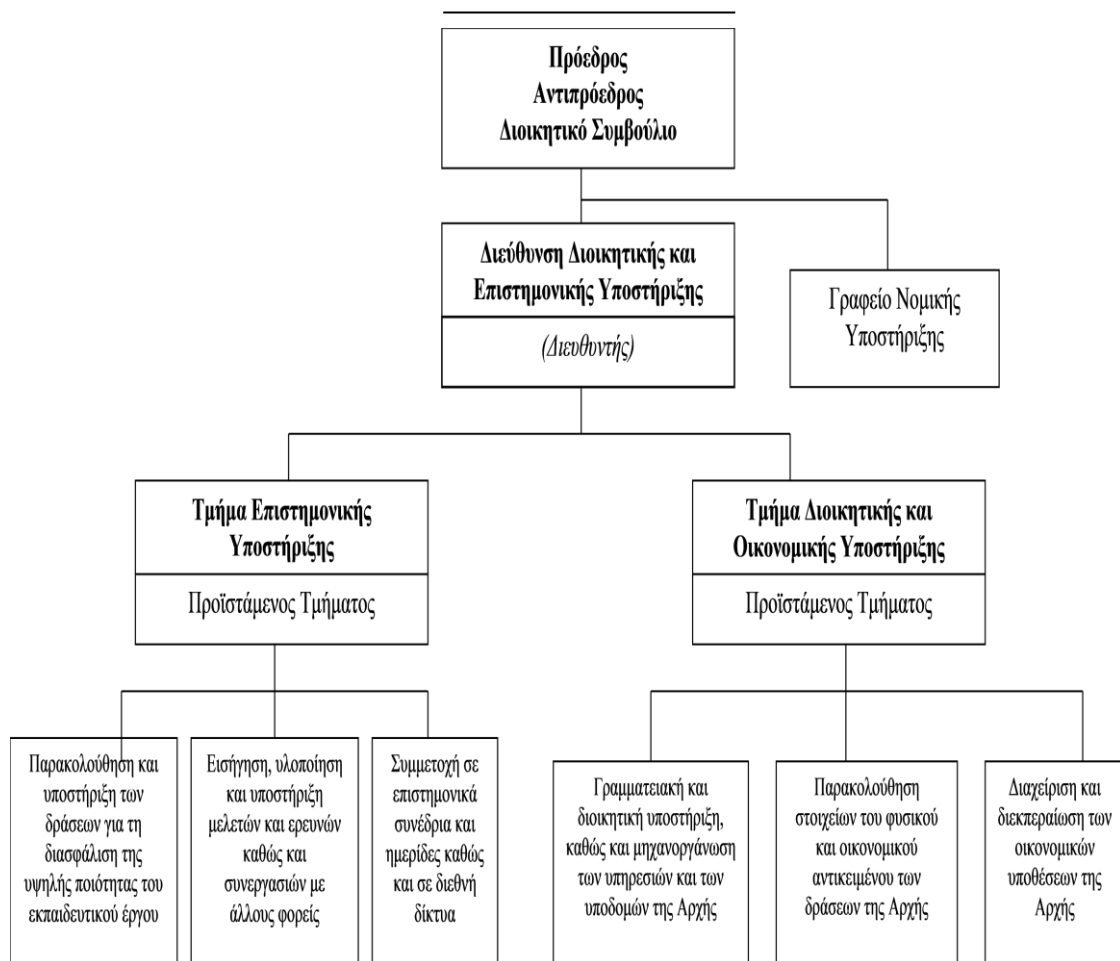
Ο συνολικός προϋπολογισμός της Α.Δι.Π.Π.Δ.Ε. για το 2014 ήταν 47.000 ευρώ και εξ αυτών απορροφήθηκαν οι 43.000 για την προμήθεια τεχνολογικού εξοπλισμού και αναλώσιμων, αμοιβή Προέδρου και λοιπά λειτουργικά έξοδα. Για το 2015 ο συνολικός προϋπολογισμός της Α.Δι.Π.Π.Δ.Ε. είναι 55.000 ευρώ για τις ίδιες με το 2014 κατηγορίες δαπανών.

1.5. Στελέχωση της Αρχής και οργανόγραμμα

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο 4142/2013, για τη διοικητική και επιστημονική λειτουργία της Αρχής συνιστάται διεύθυνση διοικητικής και επιστημονικής υποστήριξης, στην οποία προΐσταται διευθυντής. Επίσης, για τη διοικητική και επιστημονική υποστήριξη της Αρχής συνιστώνται είκοσι πέντε (25) θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού και δέκα (10) θέσεις διοικητικού προσωπικού. Από τις παραπάνω προβλέψεις δεν έχει υλοποιηθεί καμία και η Αρχή, λαμβάνοντας υπόψη τη γενικότερη οικονομική συγκυρία, εισηγείται στην παρούσα φάση την αναπροσαρμογή του αριθμού των θέσεων προς τα κάτω, με ταυτόχρονη εκκίνηση των διαδικασιών για τη στελέχωσή τους, έστω και με την απόσπαση μετά από πρόσκληση και επιλογή σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, υπηρετούντων δημοσίων υπαλλήλων.

Σήμερα η διοικητική και επιστημονική υποστήριξη της Αρχής συνίσταται σε οκτώ (8) αποσπασμένους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι καλύπτουν θέσεις επιστημονικού προσωπικού και μία (1) εκπαιδευτικό σε θέση νομικού. Η Αρχή έχει μεριμνήσει, ώστε τα στελέχη της να παρακολουθούν επιμορφωτικά σεμινάρια στο ΙΝ.ΕΠ. του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. για θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων τους.

Το λειτουργικό οργανόγραμμα της Αρχής έχει διαμορφωθεί, όπως παρακάτω, με την παρατήρηση ότι η θέση του Διευθυντή παραμένει κενή.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε. ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

2.1. Εκκίνηση λειτουργίας της Αρχής

Οι πρώτες ενέργειες του Διοικητικού Συμβουλίου αφορούσαν στην εξεύρεση γραφείων, τη στελέχωση της Αρχής με κατάλληλο προσωπικό και τη δυνατότητά της να επικοινωνεί με εκπαιδευτικούς και φορείς. Μετά από σειρά ενεργειών διασφαλίσθηκαν δύο γραφεία στο κτήριο του Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ., αποκτήθηκε ένας στοιχειώδης ηλεκτρονικός εξοπλισμός, δημιουργήθηκε η ιστοσελίδα της Αρχής και ηλεκτρονική πλατφόρμα για την κατάθεση των αιτήσεων όσων ενδιαφέρονταν να αποσπασθούν στην Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε. ή να ενταχθούν στο Μητρώο Εμπειρογνομόνων Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου (Ε.Α.Ε.Ε.). Σήμερα βρίσκεται υπό διαμόρφωση πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης των αξιολογικών δεδομένων. Η Αρχή επισημαίνει ότι κρίνει ως επιτακτική ανάγκη τα πανελλήνια δεδομένα αξιολόγησης θεσμών, δομών και προσωπικού να διαφυλάσσονται στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (Γενική Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού, Προγραμματισμού και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης) και όχι εκτός Υπουργείου σε εποπτευόμενους φορείς, όπως έχει ανεπίσημα προταθεί στο παρελθόν. Αυτό βέβαια απαιτεί τη δημιουργία των αναγκαίων ψηφιακών υποδομών.

Λόγω έλλειψης οικείων πόρων το Δ.Σ. υπέβαλε αίτημα στο Υπουργείο η στελέχωση της Αρχής να γίνει με τη διαδικασία των αποσπάσεων. Το αίτημα έγινε αποδεκτό και το Διοικητικό Συμβούλιο απεύθυνε δημόσια πρόσκληση, ανακοινώνοντας ταυτόχρονα και τα κριτήρια επιλογής. Μετά από ενδελεχή εξέταση των αιτήσεων επελέγησαν οκτώ εκπαιδευτικοί ως επιστημονικό προσωπικό, ένας εκπαιδευτικός ως νομικός και ένας διοικητικός ως γραμματέας.

Εύλογο είναι ότι η κάλυψη των ελλείψεων σε ψηφιακό εξοπλισμό και σε προσωπικό θα βοηθήσουν ουσιαστικά την εκδίπλωση των διάφορων πλευρών του έργου που καλείται να επιτελέσει η Α.Δι.Π.Π.Δ.Ε..

2.2. Μεταξιολογικές κρίσεις σχετικά με το πλαίσιο και τις διαδικασίες αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και το περιβάλλον εφαρμογής τους

2.2.1 Νομοθετικό Πλαίσιο Αξιολόγησης

Τα μέλη του Δ.Σ., αμέσως μετά τη συγκρότηση του οργάνου, ασχολήθηκαν επισταμένα με την κριτική αποτίμηση των ρυθμίσεων του ιδρυτικού της Αρχής νόμου (Ν. 4142/2013) «Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Α.Δι.Π.Π.Δ.Ε.)», σε σχέση με τον Ν.3848/2010, Άρθρο 32, «Προγραμματισμός και αξιολόγηση της δράσης των σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών», την Υ.Α. 30972/Γ1/5-03-2013, ΦΕΚ Β/614/15-03-2013 «Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου της Σχολικής Μονάδας – Διαδικασία Αυτοαξιολόγησης» και το Π.Δ. 152/2013 «Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης», τα οποία συγκροτούν «εν τοις πράγμασι» ένα οιονεί «συνολικό νομικό πλαίσιο αξιολόγησης» του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Οι τέσσερις παραπάνω ανεξάρτητες ρυθμίσεις συνιστούν το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο αξιολόγησης. Ο Ν. 4142/2013, προσδιορίζει τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της Αρχής ως προς την παρακολούθηση των διαδικασιών αξιολόγησης στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, την εξωτερική αξιολόγηση των σχολικών μονάδων – εκπαιδευτικών φορέων, τη μεταξιολόγηση του συστήματος αξιολόγησης, καθώς και την εκδίκαση των ενστάσεων των στελεχών εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών κατά των αποτελεσμάτων της υπηρεσιακής τους αξιολόγησης. Ο Ν. 3848/2010, αρθρ.32 καθιερώνει την πιλοτική εφαρμογή της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου των σχολικών μονάδων. Στη συνέχεια η Υ.Α. 30972/Γ1/5-03-2013, ΦΕΚ Β/614/15-03-2013, γενίκευσε την εφαρμογή διαδικασιών αυτοαξιολόγησης των σχολικών μονάδων, Τέλος, το Π.Δ. 152/2013 καθόρισε τους

τομείς, τα κριτήρια, το πλαίσιο αξιολόγησης και τις γενικότερες διαδικασίες της εκπαιδευτικής και υπηρεσιακής αξιολόγησης των εκπαιδευτικών.

Από τη συσχέτιση, όμως, των προαναφερόμενων τεσσάρων νομοθετημάτων προκύπτει, σύμφωνα με την Αρχή, άλλοτε άμεσα (π.χ. Ν. 4142/2013 – Π.Δ. 152/2013) και άλλοτε έμμεσα (Υ.Α. 30972/Γ1/5-03-2013, ΦΕΚ Β/614/15-03-2013 – Π.Δ. 152/2013) ότι υπάρχουν κενά και αντιφάσεις, τα οποία ήδη με προηγούμενες εκθέσεις (βλ. το υπ' αρ. 52/3-02-2015 έγγραφό μας) έχουμε επισημάνει στην Πολιτική Ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας και έχουμε εισηγηθεί τρόπους άρσης των αντιφάσεων.

Συγκεκριμένα, στο 52/2-02-2015 έγγραφό μας επισημαίνονται τα εξής:

«Αναγκαίες Τροπολογίες στο νόμο 4142/2013 και στην ΚΥΑ 2/74744/0022/13-10-2014, ΦΕΚ τ. Υ.Ο.Δ.Δ./658/24-10-2014

.....
2. Για την πιο αποτελεσματική και πιο παιδαγωγική λειτουργία της Αρχής το Συμβούλιο κρίνει αναγκαίο να γίνει τροποποίηση των ακόλουθων διατάξεων του άρθρου 1 του Ν. 4142/2013 και συγκεκριμένα :

α) της παρ. 7 περ. γ', αναφορικά με τον αναπροσδιορισμό του θεσμικού ρόλου των Επιτροπών Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου (Ε.Α.Ε.Ε.) προς την κατεύθυνση της λειτουργίας τους ως «**κριτικών φίλων**» προς τη σχολική μονάδα κατά την περίοδο αξιολόγησής της. Ο ρόλος του «κριτικού φίλου» συνίσταται μεταξύ άλλων:

(i) στην υποχρεωτική, πριν την έναρξη στο πλαίσιο του προγραμματισμού, αλλά και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών αξιολόγησης, συνεργασία του με τον αρμόδιο Σχολικό Σύμβουλο,

(ii) στις αναγκαίες κατά την κρίση του επισκέψεις στην εποπτευόμενη σχολική μονάδα καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου αξιολόγησής της και

(iii) στην επικοινωνία και συνεργασία με τη Διεύθυνση της σχολικής μονάδας, τον Σύλλογο Διδασκόντων, τον Σύλλογο Γονέων και τα λοιπά μέλη της ευρύτερης σχολικής κοινότητας.

Σκοπός των εν λόγω συνεργασιών είναι να τεθούν υπόψη της Ε.Α.Ε.Ε. ζητήματα που σχετίζονται με την επαρκή στελέχωση σε εκπαιδευτικό και λοιπό

υποστηρικτικό προσωπικό, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και την ύπαρξη και ανάπτυξη υποστηρικτικών υπηρεσιών, πρακτικών και θεσμών, όπως είναι για παράδειγμα τα Τμήματα Ένταξης, τα Τμήματα Υποδοχής, τα Τμήματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας, τα σχολικά εργαστήρια, οι βιβλιοθήκες, η συνεργασία εκπαιδευτικών, η ανάπτυξη καλών εκπαιδευτικών πρακτικών και η καταλληλότητα εκπαιδευτικού υλικού. Απώτερος στόχος όλων αυτών είναι η συμβολή τους στην υλοποίηση των στρατηγικών επιλογών της σχολικής μονάδας για μείωση της μαθητικής διαρροής, την πρόληψη και αντιμετώπιση φαινομένων ρατσισμού, εκφοβισμού και βίας και, γενικότερα, στη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας.

β) των παρ. 7 περ. ε' και 8 περ. ε', αναφορικά με τη δημοσιοποίηση της έκθεσης αξιολόγησης που συντάσσει η Ε.Α.Ε.Ε., προς την κατεύθυνση της ενδοϋπηρεσιακής κοινοποίησης και χρήσης των δεδομένων της, αποκλειστικά, **χωρίς συγκριτικές κατατάξεις σχολικών μονάδων και εκπαιδευτικών.**

γ) της παρ. 9 περ. α' (υποπερ. ββ', γγ' και δδ'') αναφορικά με τον επαναπροδιορισμό των γενικών κριτηρίων αξιολόγησης των σχολικών μονάδων, που προβλέπει ο υφιστάμενος Νόμος, προτείνονται οι εξής τροποποιήσεις:

(i) Μαθησιακά αποτελέσματα: Προτείνεται η ενδοσχολική αξιοποίησή τους για ανατροφοδότηση της οικείας σχολικής μονάδας και όχι η αξιοποίησή της ως κριτηρίου αξιολόγησης εκπαιδευτικών και σχολικών μονάδων. Οι μαθητικές επιδόσεις, ως γνωστόν, προκύπτουν ως πολυπαραγοντικό αποτέλεσμα της σύμπραξης, μεταξύ άλλων, του ευρύτερου οικογενειακού και κοινωνικο-πολιτισμικού περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου η χρήση των μαθησιακών αποτελεσμάτων ως κριτηρίου αξιολόγησης εκπαιδευτικών και σχολικών μονάδων, αποπλαισιωμένη από το οικογενειακό και κοινωνικο-πολιτισμικό περιβάλλον, και μάλιστα με συγκριτικές κατατάξεις σχολικών μονάδων, εκπαιδευτικών και μαθητών παραποιεί την εκπαιδευτική πραγματικότητα και ενοχοποιεί αδίκως εκπαιδευτικούς και σχολικές μονάδες.

(ii) Αξιολόγηση από τους μαθητές και τα πρόσωπα που ασκούν τη γονική τους μέριμνα, της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού έργου: Προτείνεται η τροποποίησή του προς την κατεύθυνση της διαγραφής της εν

λόγω πρόβλεψης. Οι απόψεις, στάσεις και προτάσεις των ως άνω μελών της σχολικής κοινότητας μπορεί να τίθενται υπόψη των Επιτροπών Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου (Ε.Α.Ε.Ε.), κατά τη διάρκεια της περιόδου αξιολόγησης της σχολικής μονάδας, οι οποίες και θα τις εκτιμούν και αξιοποιούν αναλόγως.

(iii) Καταλληλότητα των προσόντων του διδακτικού προσωπικού: Προτείνεται τροποποίηση προς την κατεύθυνση της ποιοτικής αναβάθμισης του εκπαιδευτικού έργου με τη συνεχή επιστημονική και επαγγελματική ανάπτυξη και βελτίωση των εκπαιδευτικών μέσω των αναγκαίων επιμορφώσεων.

Τέλος, στο υπ. αριθμ. 52/2-02-2015 έγγραφό μας επισημαίνονται και τα εξής σχετικά με τη στελέχωση των Επιτροπών Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου, όπως αναφέρονταν στο 2^ο υπόμνημά μας (αρ. πρωτ. 31/19-01-2015) προς το ΥΠΑΙΘ:

«1. Οι ανάγκες του συστήματος αξιολόγησης απαιτούν την άμεση συγκρότηση / στελέχωση των Επιτροπών Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου (Ε.Α.Ε.Ε.) των σχολικών μονάδων, όμως αυτό είναι αδύνατο να γίνει λόγω του περιορισμένου αριθμού υποψηφίων που υπέβαλαν αίτηση εγγραφής τους στο σχετικό μητρώο. Ο μικρός αριθμός υποψηφίων για τη συγκρότηση του σχετικού Μητρώου εμπειρογνομόνων και των Ε.Α.Ε.Ε., κατά την εκτίμηση της Α.Δ.Ι.Π.Δ.Ε., συνδέεται α) με τις υπερβολικά υψηλές απαιτήσεις σε τυπικά προσόντα που θέτει ο Ν. 4142/2013, άρθρο 1, παρ. 7β (διδασκτορικό και τρία χρόνια εμπειρίας στην εκπαιδευτική αξιολόγηση), καθώς και β) με την ασάφεια που επικρατεί σχετικά με τα κίνητρα συμμετοχής εκπαιδευτικών αυξημένων προσόντων και επαγγελματικής εμπειρίας σε αυτές. Η πρότασή μας για τροπολογία της σχετικής διάταξης του Ν. 4142/2013 κατατέθηκε εγκαίρως στον Νομικό Σύμβουλο και στον Διευθυντή του Γραφείου (σημ. του τότε 18-03-2015) Υπουργού, προκειμένου να καταστεί δυνατή η συγκρότηση των τοπικών (ανά Διεύθυνση Εκπαίδευσης) Ε.Α.Ε.Ε. Τελικά, όμως, η προτεινόμενη τροποποίηση δεν προωθήθηκε, με αποτέλεσμα να υφίστανται τα προβλήματα που ήδη σας αναφέραμε».

2.2.2 Η στάση της εκπαιδευτικής κοινότητας προς τα νομοθετήματα της αξιολόγησης της σχολικής μονάδας και των εκπαιδευτικών

Η καθιέρωση συστήματος αξιολόγησης δομών, υποδομών, προγραμματισμού των σπουδών, εκπαιδευτικού υλικού και εκπαιδευτικού προσωπικού, όσο και αν ήταν αναγκαία για τη διασφάλιση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, εκδηλώθηκε σε δυσμενές περιβάλλον εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, η οποία επικράτησε στη χώρα μετά το 2010 και επηρέασε αρνητικά με πολλούς τρόπους το Εκπαιδευτικό Σύστημα (μείωση και στη συνέχεια πάγωμα αποδοχών εκπαιδευτικού προσωπικού, ελλείψεις σε διδακτικό προσωπικό, περιορισμός λειτουργικών δαπανών και συγχωνεύσεις σχολικών μονάδων, κατάρρευση επιμορφωτικών προγραμμάτων, αύξηση του διδακτικού ωραρίου, μείωση των εισοδημάτων και αύξηση της φτώχειας των οικογενειών των μαθητών κλπ.).

Η συγκεκριμένη συγκυρία, όπως ήταν αναμενόμενο, είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αρνητικού κλίματος υποδοχής της αξιολόγησης στην εκπαίδευση εκ μέρους των Εκπαιδευτικών Ομοσπονδιών, οι οποίες ήδη κατά το παρελθόν είχαν εκφράσει έντονες ενστάσεις εναντίον νομοσχεδίων και νομοθετημάτων που αφορούσαν στην αξιολόγηση στην εκπαίδευση. Στη συγκεκριμένη συγκυρία αντέδρασαν ακόμα και για μορφές αξιολόγησης (π.χ. αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου) για τις οποίες υπήρχαν θετικές αποφάσεις σε προηγούμενα επιστημονικά συνέδρια και τις γενικές συνελεύσεις τους.

Το αρνητικό κλίμα υποδοχής, τα μέλη του Δ.Σ. της Αρχής εκτιμούν ότι επιβαρύνθηκε επιπλέον από δύο παράγοντες:

- α) Η νομική ρύθμιση η οποία υπαγόρευσε την ανάπτυξη ενός συστήματος αξιολόγησης των εκπαιδευτικών προέκυψε καθ' υπαγόρευση του Ν. 4024 (ΦΕΚ Α/226/27-10-2011) «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο - βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015», ο οποίος προέβλεπε σειρά οικονομικών μέτρων ως αποτέλεσμα περιοριστικών δημοσιονομικών ρυθμίσεων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι εκπαιδευτικοί να εστιάζουν στις ποσοστώσεις της

μισθολογικής εξέλιξης και όχι στην καθαρά παιδαγωγική και ανατροφοδοτική λειτουργία του Π.Δ. 152/2013.

Με άλλα λόγια, η νομοθέτηση αξιολογικών διαδικασιών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση -μετά την πλήρη απουσία τους για δεκαετίες- δεν προέκυπτε στη συνείδηση της εκπαιδευτικής κοινότητας ως πρωτογενής επιθυμία της πολιτικής ηγεσίας της χώρας να ρυθμίσει θέματα σχετιζόμενα με τη διασφάλιση ποιότητας στην εκπαίδευση αλλά ως “μνημονιακή” επιταγή σύνδεσης της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού προσωπικού και της επιλογής των στελεχών της εκπαίδευσης με ένα σύστημα προαγωγών των εκπαιδευτικών, ταυτόσημο με αυτό των λοιπών δημοσίων υπαλλήλων και με εμφανή στόχο τον περιορισμό των αμοιβών τους και ίσως την προώθηση διαδικασιών διαθεσιμότητας και απόλυσης.

β) Ενώ ο Ν. 4024/2011 προέβλεπε την άμεση έκδοση σχετικού Π.Δ. με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών «εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο (2) μηνών από τη δημοσίευση» του νόμου (άρθρο 7 παράγραφος 5), το οποίο και θα ρύθμιζε το ειδικό σύστημα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, ώστε η αξιολόγηση να συμβαδίζει με τις ιδιαίτερες συνθήκες στο χώρο της Εκπαίδευσης, η έκδοση τελικά του εν λόγω Π.Δ. πραγματοποιήθηκε, μετά από συνεχείς αναβολές, το Νοέμβριο του 2013, δηλαδή μετά από δύο έτη.

Τα παραπάνω αναδεικνύουν τη δυστοκία, δυσκολία ή και αντίσταση που επέδειξαν οι διαδοχικές κυβερνήσεις της χώρας στο να προχωρήσουν σε μια αναγκαία εδώ και δεκαετίες ρύθμιση για την αποτίμηση και βελτίωση της ποιότητας του προσφερόμενου εκπαιδευτικού έργου μέσω της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών και όχι μέσω τιμωρητικών μέτρων. Παράλληλα, η παντελής απουσία διαλόγου μεταξύ ηγεσιών του Υπουργείου Παιδείας και των εκπαιδευτικών ομοσπονδιών, η οποία και παρατηρήθηκε σε όλο το διάστημα προετοιμασίας των νομοθετικών ρυθμίσεων δεν διασφάλισε τις συνθήκες για την υποστήριξη διαδικασιών συγκρότησης και υλοποίησης ενός συστήματος αξιολόγησης της Εκπαίδευσης, που θα προέκυπτε ως αποτέλεσμα συναίνεσης, άμεσης εμπλοκής και δέσμευσης από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Μοναδικό θετικό σημείο σε αυτήν τη μακρόχρονη και εκ των προτέρων επισφαλή διαδικασία υιοθέτησης αξιολογικών διαδικασιών στην εκπαίδευση αποτελεί η έκδοση Υ.Α. τον Αύγουστο του 2012 από τον Υπουργό Παιδείας, με την οποία συγκροτείται δεκαμελής επιστημονική επιτροπή, η οποία, αν και επιφορτίστηκε αποκλειστικά με την υποβολή πρότασης αξιολόγησης των στελεχών και των εκπαιδευτικών, υπερέβη το λόγο συγκρότησής της και προχώρησε σε ασφυκτικά μικρό χρονικό διάστημα ολίγων μηνών στην κατάθεση εκτεταμένου πορίσματος, σύμφωνα με το οποίο προτεινόταν στην πολιτική ηγεσία η συγκρότηση ενός πλαισίου διαδικασιών αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών με παιδαγωγικό και ανατροφοδοτικό προσανατολισμό. Αρκετά στοιχεία του πορίσματος της εν λόγω Επιτροπής, όπως είναι οι προτάσεις της για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, δεν εντάχθηκαν τελικώς στο Π.Δ. 152/2013.

Το πλαίσιο αξιολόγησης που προέκυψε από τις νομοθετικές ρυθμίσεις των Ν. 3848/2010, Ν.4142/2013, της Υ.Α. 30972/Γ1/05-03-2013, ΦΕΚ Β/614/15-03-2013 και του Π.Δ. 152/2013, έχοντας ως άξονα τις διαδικασίες αυτοαξιολόγησης, περιλάμβανε: την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας (ως αποτέλεσμα της γενίκευσης του πιλοτικού προγράμματος αυτοαξιολόγησης των σχολικών μονάδων), την εκπαιδευτική και υπηρεσιακή αξιολόγηση των στελεχών και των εκπαιδευτικών και τη θέσπιση μιας ανεξάρτητης αρχής διασφάλισης της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, η οποία και αναλάμβανε να δρομολογήσει και την εξωτερική αξιολόγηση των σχολικών μονάδων και την κρίση των ενστάσεων των εκπαιδευτικών.

Στο σημείο αυτό πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, μετά και τη δημοσίευση του Π.Δ. 152/2013, οι προετοιμασίες για την απαιτούμενη σχετική εκπαίδευση των στελεχών πρώτης γραμμής (Περιφερειακών Διευθυντών Εκπαίδευσης, Προϊσταμένων Τμημάτων Ε.Π.Κ. Π.Ε. & Δ.Ε., Σχολικών Συμβούλων και ΔΙ.Δ.Ε.-ΔΙ.Π.Ε.) πραγματοποιήθηκαν εκ μέρους του Υπουργείου Παιδείας εντός ασφυκτικού χρονικού πλαισίου. Το υλικό που παράχθηκε είχε ποιοτικά χαρακτηριστικά, όμως οι όροι υλοποίησης της επιμόρφωσης των παραπάνω στελεχών στο Υπουργείο Παιδείας δεν ήταν οι καλύτεροι δυνατοί, αφενός λόγω του περιορισμένου χρονικού εύρους της επιμόρφωσης και αφετέρου λόγω των έντονων αντιδράσεων που

οργάνωσαν οι Εκπαιδευτικές Ομοσπονδίες ενάντια στην υλοποίηση της επιμόρφωσης (Μάρτιος – Απρίλιος 2014).

Εξαιρετικά έντονες αντιδράσεις συνάντησε εν συνεχεία και η επιμόρφωση των Διευθυντών Σχολικών μονάδων στο Π.Δ. 152/2013, με αποτέλεσμα μεγάλο μέρος των επιμορφωτικών συναντήσεων να ματαιωθεί και το Υπουργείο να καταφύγει στη λύση της εξ αποστάσεως επιμόρφωσής τους.

Συνοψίζοντας, η θεσμοθετηθείσα εκπαιδευτική αξιολόγηση συνάντησε σφοδρές αντιδράσεις, διότι η Πολιτεία με τους φορείς της δεν κατάφερε να διαμορφώσει κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ αξιολογητών και αξιολογούμενων. Οι Εκπαιδευτικές Ομοσπονδίες προέβαλαν σθεναρή αντίσταση, επειδή θεώρησαν ότι οι αξιολογικές διαδικασίες για τις σχολικές μονάδες και για τους εκπαιδευτικούς υποκρύπτουν τιμωρητικές προθέσεις από πλευράς της Πολιτείας, ενώ η Υ.Α. 30972/Γ1/05-03-2013, ΦΕΚ Β/614/15-03-2013 και το Π.Δ. 152/2013 δεν προβλέπουν ούτε αξιολόγηση σχολικών μονάδων και εκπαιδευτικών βάσει των μαθητικών επιδόσεων σε εθνικά στάνταρ, ούτε δημοσιοποίηση συγκριτικών κατατάξεων σχολικών μονάδων και εκπαιδευτικών βάσει των επιδόσεων, ούτε, τέλος, διαδικασίες απολύσεων εκπαιδευτικών, παρά μόνο προβλέπουν διαδικασίες επιμόρφωσης στους τομείς τους οποίους ο αξιολογητής διαπίστωσε ότι υπάρχει ανάγκη βελτίωσης των πρακτικών του εκπαιδευτικού. Σε κάθε περίπτωση, η εκπαιδευτική αξιολόγηση τερματίστηκε τον Ιανουάριο του 2015 με την αλλαγή της κυβέρνησης, ενώ είχε ολοκληρωθεί η αξιολόγηση των Περιφερειακών Διευθυντών Εκπαίδευσης, Σχολικών Συμβούλων και Διευθυντών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης και ήταν σε εξέλιξη η αξιολόγηση των Διευθυντών των σχολικών μονάδων.

2.3. Μεταξιολογικές κρίσεις σχετικά με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών

Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών διαμορφώνεται με βάση διαφορετικά νομοθετικά κείμενα (Νόμοι 3848/2010, 4024/2011, 4142/2013, το Προεδρικό Διάταγμα 152/2013, η Υ.Α. 30972/Γ1/05-03-2013, ΦΕΚ Β/614/15-03-2013 κ.ά.), γεγονός που οδηγεί σε επιμέρους αντιφάσεις, ερμηνευτικά κενά ή και επικαλύψεις ανάμεσα στα υποσυστήματα αξιολόγησης. Επιπρόσθετα, σε αρκετές

περιπτώσεις και εντός του ίδιου θεσμικού κειμένου παρατηρούνται σημαντικές αδυναμίες.

Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής:

- Στο Π.Δ. 152/2013 αναφέρεται ως σκοπός της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών *«... η βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού και του διοικητικού τους έργου μέσω της άμεσης σύνδεσής της με την επιμόρφωση, προς όφελος των ιδίων, των μαθητών και της κοινωνίας»*. Παρ' όλα αυτά, το εν λόγω Π.Δ. δεν περιγράφει αναλυτικότερα σε κάποιο άρθρο του διαδικασίες υποστήριξης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών που θα κριθούν ότι παρουσιάζουν αδυναμίες, ενώ προβλέπει παραπομπή για επαναξιολόγηση, αφού έχει προηγηθεί ενδοσχολικής, κυρίως, μορφής επιμόρφωση. Αν και μετά τις επαναληπτικές επαναξιολογήσεις, για τις οποίες δεν προβλέπεται στο Π.Δ. 152/2013 κάποιος αριθμητικός περιορισμός, ένας εκπαιδευτικός κριθεί ελλιπής *« ... εγγράφεται στον πίνακα των μη προακτέων ...»*, που, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 8 του ν. 4024/2011, συνεπάγεται τη στέρηση του δικαιώματος για προαγωγή για τα δύο (2) επόμενα έτη.

Υφίσταται, βεβαίως, και ο «Υπαλληλικός Κώδικας» (Ν.3528/2007) ο οποίος στο άρθρο 95 προβλέπει: *«υπάλληλος, ο οποίος εγγράφεται σε δύο διαδοχικούς πίνακες μη προακτέων στον ίδιο βαθμό, παραπέμπεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την κύρωση του οικείου πίνακα υποχρεωτικώς προς κρίση στο υπηρεσιακό συμβούλιο, το οποίο, με αιτιολογημένη απόφασή του και μετά από προηγούμενη κλήση αυτού, για να παράσχει εγγράφως ή προφορικώς τις αναγκαίες διευκρινίσεις, μπορεί να τον απολύσει ή να τον υποβιβάσει κατά έναν βαθμό ...»*

- Η ποσοτική αποτίμηση των αξιολογήσεων του εκπαιδευτικού έργου που περιγράφονται στο Π.Δ. 152/2013 απαιτεί εκπαιδευμένο αξιολογητή υψηλής ειδημοσύνης και διάκρισης. Αυτό δημιουργεί προβλήματα σε σχέση με την οριζόντια λειτουργία της αξιολόγησης υπό το πρίσμα του Ν. 4024/2011, σύμφωνα με τον οποίο από τους εκπαιδευτικούς που κρίνονται επαρκείς, πολύ καλοί ή και εξαιρετικοί μόνο ένα μέρος τους θα προαχθούν στον επόμενο βαθμό, π.χ. μέχρι το 30 % των κρινόμενων υπαλλήλων για την προαγωγή από το

βαθμό Β΄ στο Βαθμό Α΄. Παρά το πρόβλημα αυτό, οι διαδικασίες εκπαίδευσης των αξιολογητών στις διαδικασίες που προέβλεπε το Π.Δ. 152/2013, ήταν αρκετά σύντομες και ως επί το πλείστον θεωρητικού χαρακτήρα, κάτι που δεν διευκόλυνε στην ανάπτυξη συναίνεσης και συναντίληψης μεταξύ των αξιολογητών για τον τρόπο αποτίμησης των επιμέρους κριτηρίων, με κίνδυνο να υπάρχουν μεγάλες αποκλίσεις στην αποτίμηση των ίδιων ικανοτήτων από αξιολογητή σε αξιολογητή.

Η υλοποίηση των διαδικασιών αξιολόγησης των στελεχών εκπαίδευσης ξεκίνησε τον Αύγουστο του 2014, δηλαδή σε χρονική στιγμή όλως ακατάλληλη για κάτι τέτοιο. Παρά το γεγονός αυτό, η όλη διαδικασία εξελίχθηκε ομαλά, όπως αναλύεται στην παράγραφο 3.4.

Τον Οκτώβριο του 2014 ξεκίνησε η αξιολόγηση των Διευθυντών των σχολικών μονάδων. Η εν λόγω αξιολόγηση περιορίστηκε, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, μόνο στο 50% των δεικτών που προέβλεπε το Π.Δ. 152/2013. Στη συνέχεια, το Υπουργείο, με απλές εγκυκλίους, προχώρησε σε σειρά αναβολών της καταληκτικής ημερομηνίας αξιολόγησης των Διευθυντών, και, τελικά, η διαδικασία αξιολόγησης δεν ολοκληρώθηκε, καθώς μετά τις εκλογές της 25^{ης} Ιανουαρίου 2015 η νέα πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας αποφάσισε την αναστολή της.

2.4. Μεταξιολογικές κρίσεις σχετικά με τις ενστάσεις των στελεχών της εκπαίδευσης

Η αξιολόγηση των στελεχών της εκπαίδευσης ξεκίνησε τον Αύγουστο του 2014 και ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2014, μετά την ανακοίνωση των αποφάσεων της Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε. επί των ενστάσεων που υπέβαλαν κατά των αξιολογικών τους εκθέσεων τα στελέχη της εκπαίδευσης.

Η Αρχή ανταποκρίθηκε με συνέπεια και εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας στο έργο της κρίσης των ενστάσεων. Εξέτασε συνολικά διακόσιες εννέα (209) ενστάσεις στελεχών εκπαίδευσης και ανήρτησε τις σχετικές αποφάνσεις στην ηλεκτρονική πλατφόρμα της αξιολόγησης, την οποία διατηρεί το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Στοιχεία σχετικά με το πλήθος των στελεχών που αξιολογήθηκαν, των ενστάσεων που υποβλήθηκαν από τα στελέχη και των ενστάσεων που κρίθηκαν βάσιμες σύμφωνα με τις αποφάνσεις της Αρχής, παρουσιάζονται στους πίνακες 1 έως 3 που ακολουθούν.

Πίνακας 1. Πλήθος ενστάσεων επί του συνόλου των αξιολογηθέντων.

Κατηγορία στελέχους	Πλήθος αξιολογηθέντων	Πλήθος ενστάσεων	Ποσοστό %
Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης	13	0	0,0 %
Συντονιστής Εκπαίδευσης Εξωτερικού	7	2	28,6 %
Προϊστάμενος Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης	25	5	20,0 %
Σχολικός Σύμβουλος	734	189	25,7 %
Διευθυντής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης	106	13	12,3 %
Συντονιστής Μειονοτικών Σχολείων	1	0	0,0 %
Σύνολο	886	209	23,6 %

Πίνακας 2. Χαρακτηρισμός αποφάσεων επί των υποβληθεισών ενστάσεων.

Απόφαση	Πλήθος ενστάσεων	Ποσοστό %
Δεκτή	21	10,05%
Μερικώς δεκτή	59	28,23%
Απορρίπτεται	129	61,72%
Σύνολο	209	100%

Πίνακας 3. Χαρακτηρισμός αποφάσεων ανά κατηγορία αξιολόγησης.

	Ενστάσεις που υποβλήθηκαν	Ενστάσεις που έγιναν δεκτές	Ποσοστό %
Κατηγορία I: Άσκηση διοικητικού και οργαν. έργου	139	6	4,32%
Κατηγορία II: Άσκηση έργου εποπτείας και αξιολόγησης	147	7	4,76%
Κατηγορία III: Παιδαγωγική οπτική στην άσκηση έργου	159	10	6,29%
Κατηγορία IV: Επιστημονική και επαγγελματική ανάπτυξη	146	68	46,58%

Το πλήθος των ενστάσεων που υποβλήθηκαν δεν κρίνεται ιδιαίτερα μεγάλο, ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι επρόκειτο για την πρώτη χρονιά εφαρμογής του θεσμού.

Οι εκθέσεις αξιολόγησης σε αρκετές περιπτώσεις δεν ήταν επαρκώς ανεπτυγμένες και τεκμηριωμένες εκ μέρους των αξιολογητών, ιδίως στον τομέα της επισήμανσης των δυνατών και αδύνατων σημείων των αξιολογουμένων και στη διαμόρφωση προτάσεων βελτίωσής τους. Το γεγονός αυτό συνδέεται αφενός με τον πολύ περιορισμένο χρόνο που είχαν οι αξιολογητές στη διάθεσή τους, για να ολοκληρώσουν το έργο τους, και αφετέρου με την επιφύλαξή τους για πιθανές νομικές συνέπειες των κρίσεών τους.

Σύμφωνα με τις αποφάνσεις της Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε., το επίπεδο αστοχιών στην αποτίμηση των αξιολογουμένων στις Κατηγορίες I, II και III είναι πολύ περιορισμένο. Αντίθετα, για την Κατηγορία IV φαίνεται ότι οι αξιολογητές έκριναν με σχετική αυστηρότητα τα προσόντα των αξιολογουμένων.

Συνοψίζοντας, η αξιολόγηση Περιφερειακών Διευθυντών Εκπαίδευσης, Συντονιστών Εκπαίδευσης Εξωτερικού, Προϊσταμένων Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης, Σχολικών Συμβούλων και Διευθυντών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, έγινε σε μεγάλο βαθμό αποδεκτή από τους αξιολογούμενους, ήταν αρκετά εύστοχη στην αποτίμηση του έργου τους, όμως δεν έφτασε στο επιθυμητό επίπεδο, όσον αφορά στη διάσταση της ανατροφοδότησης και της υποστήριξης της επαγγελματικής ανάπτυξης των αξιολογουμένων.

2.5. Μεταξιολογικές κρίσεις σχετικά με τις Επιτροπές Αξιολόγησης Εκπαιδευτικού Έργου

Το Δ.Σ. της Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε., στις 12 Σεπτεμβρίου 2014, προχώρησε εγκαίρως στη δημοσίευση προκήρυξης για τη δημιουργία Μητρώου Εμπειρογνομόνων Αξιολόγησης Εκπαιδευτικού Έργου (Μ.Ε.Α.Ε.Ε.) και την επιλογή μελών των Επιτροπών Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου (Ε.Α.Ε.Ε.), με σκοπό αυτές να έχουν συγκροτηθεί μέχρι το τέλος του 2014. Παράλληλα, διαμόρφωσε κατάλογο κριτηρίων επιλογής και σχετική ηλεκτρονική πλατφόρμα για την κατάθεση των αιτήσεων ένταξης.

Στη συγκεκριμένη προκήρυξη και στο βαθμό που το επέτρεπε ο Ν. 4142/2013, το Δ.Σ. της Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε. προσδιόριζε το χαρακτήρα που έπρεπε να λάβει η εξωτερική αξιολόγηση του έργου των σχολικών μονάδων, ως εξής:

« ... «β) Για τη σύνταξη της Έκθεσης αξιολόγησης της σχολικής μονάδας μέλη της Ε.Α.Ε.Ε. λειτουργούν ως **κριτικοί φίλοι** προς τη σχολική μονάδα κατά την περίοδο αξιολόγησής της και συνεργάζονται υποχρεωτικά πριν την έναρξη και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών αξιολόγησης με τον Σχολικό Σύμβουλο στην ευθύνη του οποίου ανήκει η προς αξιολόγηση σχολική μονάδα ...».

Η διαδικασία κατάθεσης αιτήσεων για το Μητρώο ολοκληρώθηκε, όμως το πλήθος των αιτήσεων ήταν πολύ περιορισμένο, γεγονός που καθιστούσε αδύνατη τη συγκρότηση των Ε.Α.Ε.Ε. στις περισσότερες Διευθύνσεις Εκπαίδευσης της Χώρας.

Αμέσως μετά τη διαπίστωση του προβλήματος η Αρχή έκανε συγκεκριμένες προτάσεις, όμως το Υπουργείο Παιδείας δεν ανταποκρίθηκε σχετικά, παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις της Αρχής.

Οι προτάσεις αυτές απεστάλησαν προς την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου στις 19-01-2015, με τη μορφή ενημερωτικού σημειώματος.

2.6. Μεταξιολογικές κρίσεις σχετικά με την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας

Η αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας ενισχύει τις συλλογικές διαδικασίες, δίνει αρμοδιότητες στους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι αντιμετωπίζονται ως ειδικοί για τη διδασκαλία, την αξιολόγηση των μαθητών, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων βελτίωσης, ενισχύοντας το αίσθημα ευθύνης τους για το έργο που παράγεται στη σχολική μονάδα. Επίσης, μπορεί να συμβάλλει στη θέσπιση διαδικασιών υποστήριξης των εκπαιδευτικών στην καθημερινή τους πρακτική, στην επαγγελματική τους ανάπτυξη και στη βελτίωση του σχολείου.

Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, η αυτοαξιολόγηση εισήλθε στη δεύτερη χρονιά εφαρμογής της. Κατά την πρώτη χρονιά εφαρμογής υπήρξαν σημαντικές αντιδράσεις εκ μέρους των εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικών Ομοσπονδιών, επειδή εκτιμούσαν ότι έχει τιμωρητικό και όχι αναπτυξιακό χαρακτήρα, συνδέοντάς την τόσο με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού, όσο και με την εξωτερική αξιολόγηση των σχολικών μονάδων. Παρ' όλα αυτά, η εφαρμογή της φαίνεται ότι

ολοκληρώθηκε με σχετική επιτυχία, σύμφωνα με τις εκθέσεις που έχουν κατατεθεί στη σχετική ηλεκτρονική πλατφόρμα.

Κατά τη δεύτερη χρονιά υλοποίησης του θεσμού, οι αντιδράσεις των Εκπαιδευτικών Ομοσπονδιών εντάθηκαν. Με την κυβερνητική αλλαγή του Ιανουαρίου του 2015 οι διαδικασίες αυτοαξιολόγησης αδρανοποιήθηκαν στο σύνολο σχεδόν των σχολικών μονάδων της χώρας, παρ' όλο που το θεσμικό της πλαίσιο παραμένει σε ισχύ. Ως εκ τούτου, η Αρχή δεν είχε στη διάθεσή της στοιχεία σχετικά με την ποιότητα του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου σε επίπεδο σχολικής μονάδας, για να μπορέσει να το αποτιμήσει.

2.7. Η ανάπτυξη ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης δεδομένων

Είναι σε εξέλιξη η διαμόρφωση προδιαγραφών για την ανάπτυξη ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης δεδομένων, σχετικών με την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου σε συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

2.8. Η εκπόνηση επιστημονικών μελετών

Το Δ.Σ. έχει αναθέσει στους εκπαιδευτικούς με απόσπαση που καλύπτουν θέσεις επιστημονικού προσωπικού της Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε., τη διερεύνηση θεμάτων σχετικών με το θεσμικό και επιστημονικό πλαίσιο της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, καθώς επίσης και τη συγκριτική θεώρηση στρατηγικών αξιολόγησης εκπαιδευτικού έργου, όπως αυτές εφαρμόζονται σε άλλες χώρες. Πιο συγκεκριμένα, οι θεματικές που μελετώνται είναι:

- Το Θεσμικό Πλαίσιο της Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου στην Ελλάδα, από την ίδρυση του Νέου Ελληνικού Κράτους μέχρι σήμερα.
- Νομοθετικό Πλαίσιο της Αξιολόγησης του Μαθητή: Ιστορική Αναδρομή.
- Η Διασφάλιση της Ποιότητας στην Εκπαίδευση ως Γνωστικό Αντικείμενο στα Προγράμματα Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Ελληνική Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

- Η συμμετοχή των φύλων στη στελέχωση της εκπαίδευσης μετά το 2010: Ποσοτική και ποιοτική μελέτη των υποψηφίων και εν θητεία στελεχών εκπαίδευσης.
- Ενδοσχολικές και διασχολικές επιμορφώσεις: Προδιαγραφές ποιότητας.
- Δια ζώσης, Εξ αποστάσεως και Μικτές μορφές επιμόρφωσης εκπαιδευτικών: Ποιοτικές προδιαγραφές.
- Κατευθύνσεις διεθνών οργανισμών (Unesco, Ευρωπαϊκή Ένωση) και διεθνείς πρακτικές για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

2.9. Η απόκτηση διαχειριστικής επάρκειας

Η αρχή έχει ξεκινήσει τις απαραίτητες ενέργειες για τη διασφάλιση διαχειριστικής επάρκειας ως δικαιούχου φορέα της νέας Προγραμματικής Περιόδου του ΕΣΠΑ (2014-2020).

Στο πλαίσιο αυτό επιδιώκεται η κατάρτιση του Οργανισμού εσωτερικού της Αρχής για τη ρύθμιση των θεμάτων της εσωτερικής οργάνωσης και λειτουργίας της, της υπηρεσιακής κατάστασης των μελών και του προσωπικού της, της διοικητικής υποστήριξης των Ε.Α.Ε.Ε., καθώς και κάθε ζητήματος που άπτεται του θεσμικού ρόλου της Αρχής. Η σχετική διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

3.1 Δυσκολίες που απορρέουν από την έλλειψη επαρκούς αριθμού αξιόπιστων δεικτών

Κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της η Αρχή διαπιστώνει ότι το εκπαιδευτικό μας σύστημα τόσο στην Πρωτοβάθμια όσο και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση δεν διαθέτει επαρκή δεδομένα καθώς και συνεκτικό σύστημα και διαδικασίες καταγραφής της προόδου των σχολικών μονάδων, που να παρέχει έγκυρες πληροφορίες σε σχέση με την ποιότητά της. Αυτό οφείλεται στην έλλειψη διαχρονικά σταθερών διαδικασιών και κριτηρίων αποτίμησης των διάφορων όψεων της εκπαιδευτικής λειτουργίας, όπως της υλικοτεχνικής υποδομής και του εκπαιδευτικού εξοπλισμού, των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών, των σχολικών εγχειριδίων, του επιπέδου της διδασκαλίας, των εκπαιδευτικών και της σχολικής διοίκησης, της αποτελεσματικότητας των καινοτόμων προγραμμάτων, της εξέλιξης των μαθησιακών αποτελεσμάτων, του εκπαιδευτικού έργου σε επίπεδο σχολικής μονάδας, εκπαιδευτικών φορέων και του γενικότερου εκπαιδευτικού συστήματος και η σύνδεσή τους με τα κοινωνικο-οικονομικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά των μαθητών και της τοπικής κοινότητας.

Σε εθνικό επίπεδο υπάρχουν συγκριτικά στοιχεία που προέρχονται από τις Πανελλαδικές εξετάσεις εισαγωγής στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Όμως, τα στοιχεία αυτά δεν είναι συγκρίσιμα με τα αντίστοιχα παλαιότερων ετών, επειδή ο βαθμός δυσκολίας των θεμάτων ανά εξεταζόμενο μάθημα διαφοροποιείται σημαντικά από χρονιά σε χρονιά. Επιπρόσθετα, στις επιδόσεις αυτές δεν μπορεί να προσδιορισθεί η συνεισφορά του οικογενειακού και κοινωνικο-πολιτισμικού πλαισίου, των επιμέρους παραμέτρων της εκπαίδευσης (δομές, υποδομές,

προγράμματα σπουδών, εκπαιδευτικό υλικό και εκπαιδευτικό προσωπικό) αλλά και η όποια συνεισφορά της φροντιστηριακής εκπαίδευσης, η οποία ενδέχεται να μην είναι αμελητέα.

Σε διεθνές επίπεδο τα μόνα συγκριτικά στοιχεία που διαθέτουμε, προέρχονται από τη συμμετοχή της χώρας στο διεθνές πρόγραμμα αξιολόγησης μαθητών (P.I.S.A.) του Ο.Ο.Σ.Α. Παρά τα διαπιστωμένα μεθοδολογικά, ερμηνευτικά και άλλα προβλήματα, τα αποτελέσματα αυτά, που δεν μπορεί να αγνοηθούν, δείχνουν ότι η χώρα μας παρουσιάζει, διαχρονικά, επιδόσεις σαφώς κάτω του μέσου όρου σε όλα τα είδη του εγγραμματισμού (κατανόηση κειμένου, μαθηματικά και φυσικές επιστήμες). Επίσης, ότι υστερεί έναντι πολλών χωρών του Ο.Ο.Σ.Α., συμπεριλαμβανομένων χωρών με όμοια ή χαμηλότερα επίπεδα δαπανών ανά μαθητή, καθώς και χωρών με όμοια και χαμηλότερα επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης. Παρότι είναι δύσκολη η εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων, τα δεδομένα αυτά θα πρέπει να μελετηθούν, προκειμένου να συμβάλλουν στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής.

3.2. Δυσκολίες που απορρέουν από τη μη υλοποίηση της εκπαιδευτικής αξιολόγησης

Κατά το σχολικό έτος 2014-15 εισήχθησαν μια σειρά από διαδικασίες αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου, όπως η αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας, η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, οι τοπικές Επιτροπές Αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου και η τράπεζα θεμάτων διαβαθμισμένης δυσκολίας, οι οποίες θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημαντικές πηγές πληροφοριών σε σχέση με την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου που προσφέρεται στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Οι διαδικασίες αυτές αφενός παρουσίαζαν προβλήματα αποδοχής από την εκπαιδευτική κοινότητα και αφετέρου, ενδεχομένως, και πρόβλημα βαθμού αξιοπιστίας, δεδομένου ότι δεν προηγήθηκε πιλοτική εφαρμογή τους (όπως π.χ. είχε το Ι.Ε.Π. εισηγηθεί για την Τράπεζα Θεμάτων) ή η πιλοτική εφαρμογή έγινε με προβλήματα (όπως π.χ. στην περίπτωση της αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου). Ως εκ τούτου, δεν μπόρεσαν να

προσφέρουν αξιόπιστα στοιχεία σχετικά με την ποιότητα της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η νέα ηγεσία του Υπουργείου, με βάση και τις προγραμματικές δηλώσεις της Κυβέρνησης και του Υπουργού Παιδείας, έχει την ευκαιρία με νομοθετικές ρυθμίσεις να διασφαλίσει κοινή φιλοσοφία και κοινά κριτήρια στους τομείς που καλύπτουν τα εν ισχύ προαναφερθέντα νομοθετήματα, ώστε το όλο πλαίσιο αξιολογικών διαδικασιών να γίνει αποδεκτό και συνεκτικό, με βασικό προσανατολισμό να συμβάλλει στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και μέσω αυτής στη δημιουργία ενός σχολείου με ισότητα ευκαιριών, θετική διάκριση των μειονεκτούντων ή σε διακινδύνευση ομάδων μαθητών, συνολική βελτίωση των διαδικασιών και δυνατοτήτων μάθησης και ανάπτυξης σε ένα πλαίσιο κοινωνικής δικαιοσύνης.

3.3 Δείκτες σχετικά με τη μαθητική διαρροή

Η μαθητική διαρροή (πρβλ. και τον όρο «πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου») θεωρείται σήμερα ένα από τα σημαντικότερα και περισσότερο επίμονα εκπαιδευτικά προβλήματα σε ολόκληρο τον κόσμο. Η μελέτη του φαινομένου από διεθνείς οργανισμούς, ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς φορείς, εκπαιδευτικές και κοινωνικές οργανώσεις έχει δείξει ότι η μαθητική διαρροή είναι αποτέλεσμα μιας σωρευτικής διαδικασίας, που αφορά την οικογένεια και το κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον των παιδιών, το σχολείο και τις συνθήκες σχολικής φοίτησης αλλά και τις ευρύτερες εκπαιδευτικές και κοινωνικές πολιτικές που αφορούν τις δράσεις εντοπισμού και στήριξης των ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο σχολικής διαρροής και αντιμετωπίζουν δυσκολίες κοινωνικής ένταξης και οικονομικής ενσωμάτωσης. Η μείωση της μαθητικής διαρροής αποτελεί στρατηγικό στόχο του έργου της Αρχής στο πλαίσιο της αποτίμησης και βελτίωσης του εκπαιδευτικού έργου των σχολικών μονάδων. Η Αρχή συνεργάζεται για το σκοπό αυτό με το Παρατηρητήριο Μαθητικής Διαρροής του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής και αξιοποιεί τα δεδομένα και την εμπειρογνωμοσύνη του κατά τη διαμόρφωση των προτάσεών της.

Ενδεικτικά, στην τελευταία έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου υποστηρίζεται ότι η συνολική διαρροή στον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

ανερχόταν σε 8,33%. Το ποσοστό αυτό ήταν μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό (9,74%) που βρήκε η προηγούμενη έρευνα μαθητικής διαρροής του Παρατηρητηρίου Μετάβασης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, κατά το διάστημα 2001-2003. Είναι πάρα πολύ πιθανόν, όμως, η αλλαγή των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών που συντελέστηκε λόγω της οικονομικής κρίσης τα χρόνια που ακολούθησαν, να επέδρασε επιβαρυντικά στη μαθητική διαρροή. Είναι ως εκ τούτου απαραίτητη η αξιοποίηση των μέσων που διαθέτει σήμερα η πολιτεία, όπως το σύστημα Myschool, για τη συλλογή και επεξεργασία των απαραίτητων πρωτογενών στοιχείων για την επικαιροποίηση των δεδομένων των προγενέστερων ερευνών και τη διαμόρφωση πολιτικών και πρακτικών πρόληψης, παρέμβασης και αντιστάθμισης. Η Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε. είναι πρόθυμη να συμβάλλει προς αυτήν την κατεύθυνση.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

4. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Το Δ.Σ. της Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε. θεωρεί ότι η Πρωτοβάθμια και η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση της χώρας στερείται σήμερα διαδικασιών αποτύπωσης και, ως εκ τούτου, αξιόπιστης και έγκυρης αποτίμησης του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου.

Για να έχει η Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε τη δυνατότητα να αποτιμήσει υπεύθυνα την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου που παρέχουν οι εκπαιδευτικές δομές της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με στόχο τη συνεχή βελτίωσή του προς όφελος της ελληνικής κοινωνίας, θα πρέπει η πολιτεία να θεσπίσει και να υποστηρίξει έμπρακτα έγκυρες και αξιόπιστες διαδικασίες αποτίμησης των πολλαπλών πτυχών του εκπαιδευτικού έργου, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεχής πορεία αποτίμησης και βελτίωσής του.

Με βάση τις εμπειρίες της σχολικής χρονιάς 2014-15, οι διαδικασίες αυτές θα πρέπει:

- α) Να θεμελιωθούν σε ένα κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης, συνεργασίας αλλά και αμοιβαίας βούλησης για τις αναγκαίες αλλαγές μεταξύ των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας τόσο κάθετα, όσο και οριζόντια, καθώς και να υποστηρίζουν τις σχέσεις συνεργασίας και εμπιστοσύνης.
- β) Να συνδέονται ισχυρά με τις παιδαγωγικές και διδακτικές πρακτικές που οδηγούν στη βελτίωση της διδακτικο-μαθησιακής διαδικασίας και στη δημιουργία εκπαιδευτικού πλαισίου που θα προωθεί εντός της σχολικής τάξης τον αλληλοσεβασμό, τις δημοκρατικές αρχές, την ισότητα στις ευκαιρίες και στις

δυνατότητες μάθησης και ανάπτυξης, τις ομαδικές συνεργασίες, την κοινωνική δικαιοσύνη και τη χειραφέτηση των μαθητών από τη διδακτική εξάρτηση της παραδοσιακής διδασκαλίας.

γ) Να συναρμόζουν, ώστε να λειτουργούν αποτελεσματικά χωρίς αλληλοεπικαλύψεις, ασυμβατότητες και ασυνέπειες μεταξύ των στόχων.

Στην κατεύθυνση αυτή θα μπορούσαν να συμβάλλουν:

- Η αποτύπωση της κατάστασης, ο προγραμματισμός εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και η κριτική αποτίμηση της δράσης των σχολικών μονάδων.
- Οι τοπικές Επιτροπές Αποτίμησης του Εκπαιδευτικού Έργου (Ε.Α.Ε.Ε.), οι οποίες μπορούν να ενισχύσουν σημαντικά το εκπαιδευτικό έργο που παρέχουν οι σχολικές μονάδες, εφόσον γίνουν αποδεκτές οι προτάσεις της Α.ΔΙ.Π.Δ.Ε. και οι Ε.Α.Ε.Ε. αναλάβουν κατά κύριο λόγο ρόλο κριτικού φίλου και πολύ λιγότερο ρόλο εξωτερικού αξιολογητή.
- Η τυπική και συστηματική αξιολόγηση των διάφορων όψεων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (υποδομές και εξοπλισμός, αναλυτικά προγράμματα, σχολικά εγχειρίδια, καινοτόμα προγράμματα, κτλ.).
- Η τυπική και συστηματική αξιολόγηση των αποκεντρωμένων υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, καθώς και των φορέων που εποπτεύονται από το Υπουργείο, οι οποίοι ασκούν αρμοδιότητες σε θέματα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Η αποτίμηση του έργου των εκπαιδευτικών με στόχο την επαγγελματική ανάπτυξή τους και, μέσω αυτής, τη βελτίωση της ποιότητας στην παρεχόμενη εκπαίδευση.
- Η δημιουργία ενός ευέλικτου και αποτελεσματικού πλαισίου επιμόρφωσης με βάση την εκ βάθρων αναδιάρθρωση των ΠΕΚ, τα οποία προτείνουμε να θεσμοθετηθούν ως πιστοποιημένες δομές εκπαίδευσης, που θα δικαιούνται να υλοποιούν αυτόνομα ή σε συνεργασία με ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΙΕΠ, ΕΚΔΔΑ και συναφείς φορείς, ευρωπαϊκά προγράμματα ή προγράμματα με ίδιους εκπαιδευτικούς πόρους του εκπαιδευτικού συστήματος μικρής οικονομικής επιβάρυνσης. Τα εν λόγω προγράμματα πρέπει να χρησιμοποιούν σύγχρονες προσεγγίσεις, βιωματικής μορφής, και ψηφιακές τεχνολογίες, για να καλύπτουν το σύνολο της

χώρας. Προς αυτήν την κατεύθυνση η Α.Δι.Π.Π.Δ.Ε. μπορεί να υποβάλει αναλυτικότερη πρόταση για την οργάνωση των ΠΕΚ, τη μορφή, το αντικείμενο και τη διάρκεια των επιμορφωτικών προγραμμάτων.

Επιπλέον, εφόσον θεσμοθετηθούν οι περιγραφόμενες διαδικασίες αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου, είναι σκόπιμο να συνδυασθούν με πολιτικές ενίσχυσης της αυτονομίας των σχολικών μονάδων, σε ζητήματα, όπως του περιεχομένου της διδακτέας ύλης, του τρόπου διδασκαλίας, της αξιολόγησης της μαθησιακής προόδου και της κατανομής των πόρων, δεδομένου ότι τα διεθνή ερευνητικά δεδομένα δείχνουν ότι ο συνδυασμός τους συμβάλλει θετικά στην ποιότητα ενός εκπαιδευτικού συστήματος.

Τέλος, στη χώρα μας παρατηρείται το φαινόμενο τα σχολεία που βρίσκονται σε μειονεκτούσες περιοχές, για παράδειγμα σχολεία υποβαθμισμένων ή αγροτικών ή παραμεθόριων περιοχών, να έχουν λιγότερους πόρους από τα σχολεία περιοχών που πλεονεκτούν, με αποτέλεσμα να διευρύνεται η μεταξύ τους ανισότητα. Τα σχολεία που μειονεκτούν, αν και σε πολλές περιπτώσεις έχουν μικρότερες τάξεις, τείνουν να υποφέρουν από ελλείψεις σε εκπαιδευτικό προσωπικό ή πολύ καθυστερημένη στελέχωση, συνεχείς μετακινήσεις των εκπαιδευτικών σε ετήσια βάση, που υποβαθμίζουν δραστικά την ικανότητα του συλλόγου διδασκόντων σε ζητήματα επικοινωνίας, συνεργασίας, μακροπρόθεσμου σχεδιασμού και ανάπτυξης υγιούς σχολικής κουλτούρας, ελλείψεις ή ανεπάρκεια στις υποδομές και στον εκπαιδευτικό εξοπλισμό, καθώς και πολύ μικρή χρηματοδότηση. Ως εκ τούτου, προτείνεται να ληφθεί μέριμνα για δικαιότερη κατανομή των πόρων ανάμεσα στις σχολικές μονάδες.

Αθήνα, 14 Οκτωβρίου 2015

Ο Πρόεδρος

Ηλίας Γ. Ματσαγγούρας
Ομότιμος Καθηγητής ΕΚΠΑ